KI SUR HA LA RI

NE

(KI POETRY KHASI)

BY

HONGSIT, B A

JINGPYNBEIT

[illegible]	Paragraph ne Dkhot	Lain	Jingbakla	Jingpynbeit
Jingsop ha khmat		7	La pynmih da u jah u nongthoh	La pynmih da u nongthoh
Lamphrang page 2	1	7	ia jingmut	ai jingmut
4	1	8	donbok	donhok
(V)	1	2	pait shae	pat shaei
(X)	3	1	la ia iohi	la iohi
(XI)	[illegible]	6	Orpheus	U Orpheus
(XII)	[illegible]	3	Anaspaestic	Anapaestic
(XIV)	6	2	Dimeter	Diameter
54	dk 7	4	Der ma nga	Der na nga
59	dk 2	2	khlaia	khlaw
62		7	Kynrud	Kynrut
63	dk 3	5	synñia	ynñia
66	dk 2	1	Kuiñ	Tuiñ

KI JINGKDEW

PART I

PART II

PART III

KA KTIEN LAMPHRANG

U Longshwa jong ngi u la sah ha ka lyngngoh haba u la kum nguid noh ia la ka thoh ka tar mynba u jympa ia ka wah Ka dei ka spah kynti jong u pateng la pateng U sngew dukha bad u sngewthuh ia la ka jinglong lymbiang la jong khlem don la ka thoh ka tar Hynrei kam shym la plie lynti ia u ba un ioh biang ia ka Dei tad haduh ka spah snem kaba la dep ba ka **Synnia Khnai** ka sdang lut Hangta u iohi ia ka byrngut jong ka step ba ka kynjat shai ban wan rah pat ia katei ka nongkynti ba la klet

Naduh ba la ioh pat ia ka, la mih ki Ñi ki Ma jong ngi kiba la pynsah ia la ki matti ha ka thoh ka tar Kane ka pateng jong ngi ka kitram shibun eh ha ki Ha kine ki khyndiat snem la nang ia mih bun ki nongthoh kot Kane khlem artatien, kan nang pynriewspah ia ka ktien Khasi Namar katba nang paw bun ki ktien, katta ka nang iar ka pyrkhat pyrdain.

Nga ruh ym da ka jingthmu ban ia ban tabla, nga la pyrshang ban ia ai kti lang ha kaba pynroi ia la ka Ktien Kane ka jingpyrshang ka dei shisha tang u **namthang** Pynban nga la shlan ban tyrwa ha ki nongpule, namar ki lok ha kiba nga la pyni ia ka, ki la nang ia ai

mynsiem shuh shuh Hynrei ka jingpynshlur kaba bun nga la ioh na kine ki rangbah, kiba la hapdeng ka jingbunkam ki la **thyngkai por khnang** ban pule lut ia ine i kitab U Mr F M Pugh, M A, uba la pule jied shiah u lain pa u lain shidiap pa shidiap na sdang ha kut bad uba la ia jingmut shibun ha kaba nang pynbha ia ka U Prof R S Lyngdoh, M A, uba la pule lut ia ka bad uba la ai shibun eh ka jingpynshlur ba ngan nangiaid shaphrang Nga pynpaw hangne ka jingsngewnguh shibun eh ia ki

Ha kaba leh ia kane, i phngit pa i phngit nga la pynlang kat ban snah ban pynlong iwei i kitab Don kiba nga la khai na ki symboh jingpyrkhat ba thymmai Hynrei kiba bun ki dei kiba la sah syllai na ki jingkynmaw ba danglung ia ka Mariang Ka dur ka Mariang ka sah kumjuh, pynban nga iohi kumba ka kylla Kane ka dei pleng ym ka jingkylla ka Mariang hynrei ka dei ka jingkylla kaba wan ha nga hi katba nang pajih na ka step ka jingim la ki jingpyrkhat ba jai jar baroh la sain dur hangne Kumta nga niew ba ka dei kawei na ki spah barem doi ia kiba ka paisa kam nud ban thied ia ka

Mission Compound Shillong
The 5th May 1966

S KHONGSIT

Nga la pule bha bad bniah shibun ia kine ki SUR HA LA RI ba la thoh da u S Khongsit Ka jingai jingmut kaba mih na ka jingsngew une u myllung shaphang 'Kaei ka Poetry" ka la pynsngew sammut shibun ia, nga' ba kan poi ka por ba hab. la shim ia ka Subject "Ka Kren Kynthoh" ban dei pule lashai lashisngi ia ka ktien Khasi kane ka lynnong kam pep ban don bynta ha ka jingkdew ia ka jingmaitlynti ia ka Poetry Khasi lawei laar, kumba la don ia ka jingai jingmut u Sir Phillip Sydney, Dryden Shelly bad ban kiwei kiwei ha ka thoh ka tar poetry Phareng

Ha ki jingthoh poetry ba ai naphang naphang jong une u Myllung Samla ka la pynsngewtynnat shibun ia nga ba na ki "per sara" ka poetry ba dei ia ki khynnah khunlung kiba dang shu sdang pynkohja ia ki la poi sha kito kiba kin sa nang ban taw hi bad tian ja hi da lade katba ki nang khie nang san bad nang khynraw nang iangbah Ki poetry hi ki long kiba bang, thiang bad shyngiam ha la ki bynta bynta bad kiba dap shibun da ki jinghikai bad jingsneng jingkraw ia ki khynnah ka khynnah ba dang lung ha kane ka jingim

Shikyntien shaphang ka jingpynkylla sha ka Ktien Khasi ia ki poetry Phareng, nga sngew ban ong ba la kim lah ban ai jinghun, jingbang bad jingsngewtynnat kat ki poetry thawhi, hynrei kim bakla kaba ai ia ka jingmut, ba ki poetry Phareng ki thew bad ki kit jingmut, kumta ba la ka long ka jingpyrshang kaba eh bad kaba shitom shisha, hynrei ki donbok shibun ia ka jingioh jingiatoh na u paid nongpule

Jaiaw, Shillong
10 tarik Lber, 1966

FRANK M PUGH

KAEI KA POETRY ?

Ban jubab ia kane ka jingkylli, nga la duriap ban lap ka jingbatai kaba tang shi kyntien bad ka bashai kum ka mationg. Hynrei ngam shem satia ka ban da sngew ia kop

Lehse ng'n ong ka poetry ka dei ka phawar Kiwei ki lah ban ong ka dei ka jingrwai Don pat ki ban batai bi ki dei ka jingkynhoi u myllung ha ki ktien ba soh u yi siem Pynban kano baroh kim ai sati ka jingbatai kaba bit doi ia ki poetry

Kumba ngim lah ban batai ia ka jingiwbih u tiew Lapongnai, kumta ruh ngim lah ban batai kaei ka poetry Pynban la ngim lah ban batai ia ka jingiwbih u 'tiew Lapongnai, hynrei mano mano ba iw ia u, ki sngewthuh ia ka jingiwbih jong u Kumta ki long ruh bad ki poetry kiba shisha (nga ong ki poetry kiba shisha namar bun ki akhot ia kiba la thoh ha ka rukom poetiy, hynrei kim dei Ki long tang ki dkhot ki bym don ka poetry), ngi sngew ha lade ba ngi mad ia ki lyer barngai jong ka Hynrei ngim lah pat ban batai ha kiwei ia kane

Ka jingsngewtynnad ia ka poetry ka long da kaba ngi pynmlien ban bang ia ka Kam shym don kynrei wat kane ka sap ban bang ia ka ruh Kane ka jingpynmlien ban sngew-tynnad ia ka, ka iarap ia ngi ban sngewthuh katto katne (hynrei ym baroh) balei ki don ki

poetry kiba par haduh ki mat bad ki pain haba ngi pule ia ki Kiwei pat ki long kiba tyrkhong bad ki bym sngew bang satia Kane ka leit long namar ki poetry kiba shisha ki don ka jadu aiu re kaba maian eh Ngi iohsngew ba la de ia kane hynrei ngim lah ban sngewthuh no batai balei ka long kumta Ki poetry kiba shisha ki pynsngewtynnad ia ngi, ba, katba ngi nang pule ia ki, katta ki nang bang Ngi lah ban wad bad ban shem ia ka daw balei ka leit long kumta Ngin sa lap ia kata katba ngi nangiaid sha khmat Ngi lah ban sngewtynnad ia ka poetry wat lada ngim tip ia kine ki daw ruh, hynrei ngin nang kham sngewbang shuh shuh haba ngi tip ia ki

Hato don jingmyntoi ei ei ba ngin sngewtynnad ia ka poetry ? Ka jubab ka long, Don Dei ha ka poetry kaba shisha ba ia ki jingpyrkhat bajylliew bad banylla tam la pynpaw Ki poetry kiba shisha ki long ruh kawei na ki thymmei bajanai tam jong ka thoh ka tar ha kano kano ka jait bynriew

Nga la ong ha kaba sdang ba ka long kaba eh ban batai ia ka poetry La katta ruh ngin ia peit ia ki katto katne ki dak ki shin kiba paw shabar bad kiba pyni ia ka dur ka poetry Ngin ia pyrshang ruh khyndiat por ban ngam sha ki par bajylliew jong ka bad peit ruh tang katto katne ia ki mat bah jong kane ka *subject* Ngin ym lah hi ruh ban ñiewtang lut ia ki dah ki dong jong ka ha ine i kitab i barit. Kumta ngin ia peit tang ia ka phang bah

1. Ki Dkhot Kaba kynrei eh ba ngi iohi ha ka poetry ka long ba la thoh ia ka ha ki dkhot (verse) U myllung bunsien u thoh ia ki poetry ha ki dkhot Hynrei ki don ruh kiba thoh lymbnep Kane kam mut ba ki dkhot ki dei ki poetry Ki don bun ki jingthoh ba la thoh ha ki dkhot hynrei kiba ym shym dei satia ki poetry Ki dkhot ki long tang ka met, ka poetry ka dei ka mynsiem Ka met khlem ka mynsiem ka long ka met kaba iap Ngin nang iohi bad sngewthuh ia kane katba ngi nang iaid sha khmat

Ia ki dkhot la thoh ha ka rukom kaba iapher na kiwei pat ki jingthoh (prose) Ki lain jong ki dkhot ki lyngkot Hynrei ia ka *prose* la thoh lymbnep naduh khlieh haduh kjat jong ka piej La shu pynbynta ia ki tang ha ki *paragraph* Ki dkhot jong ka poetry, bunsien eh ki bud kumjuh ia ka dkhot kaba nyngkong-la teng teng ka ju don ruh ka jingthoh pynpher ha ki dkhot kiba bud Hynrei dei ka shkor, ym ki khmat kiba lah ban kham pyniapher ia ka dkhot na ka *prose* Haba pule jam ia ka dkhot, ka jingsawa ka pher bak-lybak na ka sur ha ngi pule ia ka *prose* Ia nujor ia kine harum —

(1) Sha la ka kam dang ngir dang ngab,
Tad ban mih sngi ha ïing kim ap ,
Kynthei shynrang samla samhoi
Dang soh umjer ha shen ki poi.

(2) **Dang step phyrngap ki leit sha la ka kam baroh kynthei shynrang, samla samhoi Kim ju ap ha ïing tad haduh ban da mih sngi Hynrei dang soh umjer ha ki phlang ki kynbat ki la poi ha shen**

Kitei ki artylli ki jingthoh ki ia kit jingmut mar katjuh hi Ha ka jingshisha ki ktien lajan baroh ki dei ki juh Hynrei haba pule phin iohsngew ba ka sur jong ki ka iapher bak lybak. Ka shai, namar kata, ba kaba (1) ka dei ka dkhot bad kaba (2) ka dei ka *prose*

2 **Ki Rhymes** Ki *rhymes* ki long kito ki ktien lane kyntien kibi syriem ka jingsawa haba kynnoh kiba ha kaba kut ki lain Kum kine—Per bad Lyer, Bok bad Hok, Jaw bad Paw, bad kiwei kiwei Wat lada ym don ki *rhymes* ruh, ki dkhot te ki sah hi ki dkhot Hynrei ki *rhymes* ki ai artylli ki jingmyntoi—Kawei ka long ba ki pynsngewtynnad namar ki pynmih ki sur ha ka rukom jingiwai haba pule ia ki Kawei pat ki pyniapher ia ka dkhot na ka *prose*

Ha kane ka bynta u Khasi u long uba pher na kiwei pat ki jait bynriew Naduh rympei haduh habar, ka jingrwai phawar ka long hi shibynta na ka doh ka snam jong u U pahuh ktien haduh katta ba u lah ban pyniahap *rhymes* ia ki jingphawar jong u baroh Ia kane phin iohsngew haba u jop ha ki jingiasiat thong, haba ioh mrad, haba u lum ia u symbai u rnai hadien

ba la dep ot, haba u rwai ban tem duitara, ha ki jingrwai lum bad ha ki jingrwai iap-briew Da lade hi nga la iohsngew bun ki jingphawar khasi Nga la lap ba kaba pynbang eh bad kaba pynshoh jingmut ka long **namar ba ki** nongphawar ki nang ban pynhap *rhymes*

3 **Ki Rhythm** (rithm) Ka *rhythm* ngi lah ban ong ba ka long ka jingpoh jingtai ia ki ktien Kata ka mut ba ka don ka jingrah bad jinghap ryntih ki sur haba pule Kane ka dei kawei na ki bynta ba donkam tam ha ka poetry Katba ngi pule lane sngap ia ka poetry ngin iohsngew ba ka don ka jingrah bad jinghap ryntih jong ki sur Ka syriem ia ka rukom pynhap ia ki sur jong ka ksing Ka long ruh kum ka jingiaid ki shipai Ka daw jong kane ka long namar u myllung u thoh ia ki poetry ha kata ka rukom ba ka jinghap ki jingkynnoh kin iaid ryntih

Haba ngi pule ki don ki ktien lane kyntien kiba ngi da kham ban (stress) Don pat kiba ngi pynjem Ka *rhythm* ka dei ka sur kaba mih na ka jingpynbeit ryntih ia kine ki ar tylli ki rukom kynnoh Pule ia kine ki lain —

Dohnúd/ka dap miár/da jingkmén/te ka shléi/
Nga sngéw/ba ngan hér/ngam tip/pait shaé/

Haba pule ia kitei ki lain, kynnoh jam ha kito ki kyntien kiba la kynthoh dak tiak tiak haneng jong ki

4 **Stanza.** Ha ka Khasi ngim lap ktien da kawei pat, hynrei ngi shu khot hi ka dkhot Ka *stanza* ka kham thew eh ia ka jingpynbeit ryntih u myllung ia ki dkhot Kata lada ka dkhot (stanza) ka don saw lain bad ki iahap *rhymes* ka lain kaba nyngkong bad kaba ar, kaba lai bad kaba saw, barobor ki dkhot kiba bud ruh kin long kumjuh hi U myllung u bud ia kane ka jingpynbeit (pattern) kum ha ka dkhot kaba nyngkong

Kitei ki dah ki dong baroh kiba la pyni sha khmat, ki long ki bynta kiba donkam lut ha kaba pynwan dur bad pynbiang ia ki jingdawa ha kaba thoh poetry Hynrei ha lyndet jong kine baroh don sa kiwei pat ki bor barieh bad dei kita kiba lah ban pynlong ia ka poetry ba kan long kaba im Dei kine kiba pynlong ia ka poetry ba kan don ka bor ban ring bad ktah ia ki nongpule haduh ki khyllai ka jingsngew jong ki Ngin jer hangne katto katne na kita ki bor barieh

(a) *Ka Jingrwai da ki Ktien* U myllung u kwah ban phylliew ha ki nongpule haduh ki tyllong ka bor pyrkhat jong ki lyngba ki ktien ba u rwai Lyngba ki ktien ba u rwai u kwah ban iathuh ha kiwei ruh ia kaba ma u hi u mad ha lade U ktik ia ka jingsngew (emotion) jong ki U kwah ban sei madan ia ka jingsngew barngai bad ba maian oh kaba tyrsuh bad pynkhih hapoh jong u Ha kaba leh ia kane u jied da ki ktien kiba sngew myllung bad kiba sawa sngewtynnad. Hynrei kam biang tangba kin

sawa sngewtynnad, ki dei ruh ha kajuh ka por, ban ia kop bad kata ka *subject* kaba u rwai.

(b) *Ka jingiohi maia* (vision) Ka jingshisha kaba ar ka dei ka jingiohi rngai Kane kam mut ba u myllung u shu mutdur ha ka jingmut ba thylli, hynrei u don ka jingiohi kaba pher na kiwei Kane ka dei ka sap kaba la don lypa kaba U Blei U la bsuh ha u U myllung uba khraw u dei u nongiohi U don ka jingiohi kaba jylliew ia kaba la buhrieh na kiwei Haba u peit ia ka mariang u iohi ym tang da ki khmat kiba ia peit paidbah, hynrei u iohi ha kiwei pat ki dur ruh Dei na kane ka daw kein ba ki poetry kiba shisha ki long kiba im namar la thoh ha ka por ba u myllung u don ha ka jingiohi rngai La saindur ia ki ruh ha kata Hynrei kane ka bor iohi ruh ka wan tang ha ka por ka por Kam ju don lynter bad u Ha ka por ba kane ka wan u myllung u ioh ia ka jingpyrsad mynsiem

(c) *Ka bor ringdur* (Imagery) Kaba lai ka long ka bor ringdur U don kata ka jingtbit ban mutdur ha lade Khnang ban pynpaw ha kiwei ia kane, u thoh ha ki ktien ki ban pynlong doh pynlong snam ha ka jingpyrkhat jong kiwei ruh Kane ka dei kawei na ki sap ba u myllung u ioh U ai bunsien da ka dur kaba u ring na kane ka mariang lane na ka maring ka jingphohsniew jong u U leh ia kane da kaba u jied sumar ban thoh ha ki ktien kiba lah ban pynpaw ia kata

(d) *Ka jingkhih im mynsiem* (emotion) · Kane ka kyrsiew ia ka jingmut ba iohthiah Ki

poetry kiba la thoh ha ka por ba ioh ia kane ka jingpynkhih im, ki don ka bor kaba ktah ia ki nongpule kumjuh kumba u nongthoh u sngew ha ka por ba u thoh ia ki Haba pule ia kine ki jait poetry ki lah ban ai ka jingkmen, ki lah ruh ban pynjaw ummat, ki lah ruh ban pynrkhie bad ban pynphieng ia ka khlieh jong uba pule Kine ki jingsngew ki long kat kum ki jait *subject* ba u myllung u thoh Hynrei ki lah ban kyrsiew ia ka jingsngew ki nongpule haduh katta dei namar ba u myllung u thoh ia kata ka poetry ha ka por ba u ioh ia kata ka jingkhih im mynsiem Ka long kaba shisha ba ka dohnud ka pasiaw ha ka dohnud Lada u myllung u pyrshang ban thoh poetry ha ka por ba kam wan kane ka jingpynkhih im mynsiem, ka poetry jong u kan long kaba tyrkhong

(e) *Ka jingpyrsad mynsiem* (Inspiration) Ka jingkhih im mynsiem ka ia iaid synrop synrop bad ka jingpyrsad mynsiem Khlem da don ka jingpyrsad mynsiem, wat ki myllung kiba radbah jong ka pyrthei, kim lah ban thoh poetry Tharai u myllung u ong, "Mynta ngan shong khop ngan sdang ban thoh poetry" Lada u leh kumta khlem da wan kane ka jingpyrsad mynsiem, ki poetry (lehse ka kham dei ban ong ki dkhot) ba la thoh ha kata ka por kim dei satia ki poetry Ki nongthoh poetry ki dei ban iai shah ban ap tang haba ka wan kane ka jingpyrsad mynsiem Dei ha kane ka khep keiñ ba vin dei u myllung uba thoh poetry, hynrei dei ka poetry kaba thoh ha ka jingmut u myllung Kaba donkam ia u ban leh ka long

ban shim ia u khulom bad ka kot sada ban buh jingkynmaw ia kata kaba la thoh ha ka jingmut jong u Ki poetry kiba la thoh kum ha kata ka por ki long kiba soh mynsiem

La katta iuh don ki por ba ka wan kane ka jingpyrsad mynsiem, pynban um ioh lad ban thoh Haba ka long kumne ruh kam shym long lehnohei, namar, ka ju wan biang haba u iai pyrkhat ia kata Kumta lah ban ong ba kane ruh ka long hi ka khuiñ ki jingkynshew ka spah ka poetry Pule ia kane ka dkhot harum ia kaba la thoh ha ka por bym don jingpyrsad mynsiem ei ei

Syntiew ki phuh ba lieh ba saw
Kumta ia nga ki pynkynmaw,
Ia ki naduh hyndai kulong
La thaw ha ki dur ba bun rong

Haba phi pule ia katei ka dkhot phi sngew soh mynsiem ei ei ? Nga ngeit ym don Toi ka dkhot hi ka biang lut ki *rhymes* bad wat ki *rhythm* ruh ki biang Lehse phin ong ba ka dei ka poetry Hynrei kam dei Ka long ka dkhot ba khlem soh mynsiem ei ei ruh em Kumba la ong sha khmat, ka dkhot ka long tang ka met bad ka poetry ka dei ka mynsiem Ka met khlem ka mynsiem ka long ka met kaba iap Kumta katei ka dkhot namar la thoh khlem don ka jingpyrsad mynsiem ka long ka dkhot ka bym don ka poetry

Ka jingkylli ka mih, kumno ngin pyniapher ia ka poetry kaba shisha na ki dkhot ki bym dei poetry ? Ha kaba sdang kam long kaba suk ban pyniapher ia kino Hynrei ka lad da kaba ngi lah ban jop ia kane ka jingeh ka long da kaba pule bun ki poetry ia kiba la ñiew ba ki long kiba shisha Kane kan sa ialam hi ba ngin sngewthuh ban pyniapher ia ki peotry kiba shisha na ki dkhot ki bym dei poetry

Ki don kynrei ki briew kiba lah ban sngew thuh bha ia ki *rhymes* bad ki *rhythm* tang da kaba shu sngap Kum kine ki lah ban thoh ki dkhot kiba kat kumba ki *rule* kiba ki poetry ki dawa Hynrei kin ym lah ban pynmih ki poetry kiba shisha lada kim dei kiba la kha ban long ki myllung (Poet), kam pher wat la ki pyrshang katno katno ruh U myllung u dei u briew uba la don lypa ka sap kaba u Blei u la pynkhamti ha u

KI FOOT BAD KI METRE

Na kaei kaba ngi la ia iohi shakhmat, lehse ka la iarap shuh shuh ban kham peiphang shaphang ka poetry Mynta ngin ia khmih sa katto katne ia ki tnat ki shkor jong kane ka *subject* Kita ki long ia ki *Foot* bad ki *Metre* U myllung u buh ryntih ia ki poetry ha ki *metre* U leh kumne namar lyngba kane ka jingpynbeit u lah ban wan rah ha ka jingmut ki nongpule ia kaei kaba u mut, la kata ka jingrwai ka long kaba sngewsih lane kaba kmen Lyngba ki *metre* u lah ban pynpaw shibun ia kane.

Ngi la ong shakhmat ba kaba donkam eh ha ka poetry ka dei ka *rhythm* Ngi la ong ruh ba ka *rhythm* ka dei ka jingrah bad jinghap ryntih ka jingsawa kaba sngew kumba tuid ki ktien haba pule ia ka poetry. Kane ka leit don, namar, haba kren lane pule ki don ki kyntien kiba ngi kham ban lane kynnoh jam Lada phin peit ha ka dictionary, phin ioh ba ki da pyni hangno dei ban da ban (stress) ia ki jingkynnoh Kum kine Happy, Behold Ha ka Khasi ngim da don ki *rule* kiba thikna ia kane La katta ruh haba kren don ki kyntien kiba ngi da ban bha Haba thoh ruh ngi pynbeit ha kata ka rukom ba kiba pule kin tip hangno dei ban da ban bha Kum kine ki kyntien harum — Kynrei, Khuslai Kordit, Akher bad kiwei kiwei

Haba ngi thoh ha ka *prose* ngim da salia eh hangno kine ki jingrah bad jinghap jong ki sur ki don Hynrei ha ka poetry u myllung u da phikir bha ban pynbeit ba kin hap ryntih Shim kine ki lain na kawei na ki dkhot na "Orpheus"

Hynrei kyndit ka poi ka por
Jingim jong ká kynsán ka tlor

Ha kitei ki lain dei ban kynnoh jam ha ki jingkynnoh kiba ar Kata ha kito ki kyntien kiba la buh dash pynieng haneng jong ki Dei kane ka jingkiew bad jinghap ryntih ki sur kynnoh ba ngi ioh ia ka *rhythm*. Dei kane ruh ka jingpynbynta ia ki *rhythm* ba ngi ioh

ia ki Metre bad ba ngi tip ruh katno foot ka lain ka don Ngi ioh ia kane da kaba pynbynta ia ki *rhythm* shi shi kynhun lane shihud

Ban tip pat ia ki *feet* ngi pynbynta da ki lain pynieng shi hud shihud Kawei kawei ka hud ka dei ka *foot* Ka *rule* ka long ba kawei ka *foot* kam dei ban duna ia ka ar bad palat ia ka lai kynnoh Ngin ia peit kine ki lain ki don katno *foot*

(i) Hynréi/kyndit/ka poi/ka pŏr/
(ii) Dohnud/ka dap miar/da jingkmén/te ka shléi/

Kitei baroh artylli ki lain ki don saw *foot* Ki jait foot jong ki pat ki iapher Ngin sngewthuh ia kine ki jait foot ha ka jingbatai kaba dei ia ki

Ka lain kaba (i) ka dei ka *Iambic Pentametre* Ka lain kaba (ii) pat ka dei ka *Anaspaestic Tetrameter* Lait na ka foot kaba nyngkong jong kane ka lain, baroh lai kiba bud ki dei ki *anapaestic foot*

Haba ngi thew ia ki lain ha ka poetry, ngi khot da kine ki kyrteng harum kat kum ki jait foot ba ka lain ka don

1 Ka lain kaba don 1 ft ngi khot *Monometer*
2 Ka lain kaba don 2 ft ngi khot *Diameter*
3 Ka lain kaba don 3 ft ngi khot *Trimeter*
4 Ka lain kaba don 4 ft ngi khot *Tetrameter*
5 Ka lain kaba don 5 ft ngi khot *Pentametre*

6 Ka lain kaba don 6 ft ngi khot *Hexameter*
7 Ka lain kaba don 7 ft ngi khot *Heptameter*
8 Ka laia kaba don 8 ft ngi khot *Octameter*

Ki lain jong ki poetry kiba palat ia ka san lane hynriew *foot* kim don kynrei Kiba bun hi ki don hapoh hynriew *foot*

Mynta ngin ia peit sa ia ki jaid *foot* bad *metre* ba iapher Kiba kongsan eh ki don saw jait bad kita ki long kumne —

(a) *Iambic* Ka Iambic ka dei ka jait food kaba don ar kynnoh Haba pule ia kane ngi ban (kynnoh jam) ha ka jingkynnoh (syllable) kaba hadien Kum kane Akhér Ban kham shai to ngin shim kawei ka lain

Hynréi/kyndit/ka poi/ka por/

Katei ka lain ka don saw *foot* Ha kawei pa kawei ka *foot* ngi kynnoh jam ha ka jing kynnoh (syllable) kaba hadien Ia kane ka lain ngi khot ka *Iambic Tetrameter*

(b) *Trochee* Ka trochee ka dei ka jait *foot* kaba don ar kynnoh Ha ka trochee ngi ban ha ka jingkynnoh kaba nyngkong Shim kumi kane ka lain

Khublei/khublei/ho ia/bároh/

Katei ka lain ka don saw foot Ia kane ka lain ngi khot *Trochaic Tetrameter*

(c) *Anapaest* Ha kane ka jait *foot* don lai kynnoh Haba pule ia kane ka jait *foot* ngi kynnoh jam ha ka jingkynnoh kaba lai Shim kum kane ka lain

Ha ki lum/bad ki them/

Kane ka lain ka don ar *foot* Ia katei ka lain ngi khot ka *Anapaestic Dimeter*

(d) *Dactyl* Kawei pat ka jait *foot* ka dei ka Dactyl Kane ka foot ka don lai kynnoh Hangne dei ban kynnoh jam ha ka jingkynnoh kaba nyngkong

Bároh ki/khynnah rit/

Katei ka lain ruh ka don ai foot Ia kane ngi khot ka *Dactylic Dimeter*

Nalor kitei ki don ki jait foot kiba ki myllung kim da pyndonkam kynrei eh ia ki Kine ki long —

(1) **Ka Spondee** Ka spondee ka dei ka jait foot kaba don ar kynnoh Ha kane ngi da ban (kynnoh jam) ha baroh ar kynnoh

'Tréi tréi/katba/dang shait/dang khlain/

(2) *Ka Phyrrhic* (Pirik) Kane ruh ka don ar kynnoh Ha kane ka jait foot ngi kynnoh jem (mian mian) ha baroh ar kynnoh

U Blei/u trei/ha ka/rukom/kaba/phylla/

Ki don nalor kine kiba ki pyndonkam tang teng teng eh Ia kine phin sa nang ioh jingbatai katba phi nang iaid ha ka jingpule

PART I

I IING LAJONG

Ko iing jong nga
Nga ieit nylla,
Shisnieh pyrthei
Yn lap ha ei

N'u slap ka lyer
Ia nga phi da,
N'u khla u thlen
Nongshun nongpen

Naduh dang bieit
I'u Blei ban ieit,
Nga nang nyngkong
Na iing lajong.

Ha iing la duk
Mynsiem ka suk,
Ba jingieit Blei
Ka iai kyrsei

Shi snieh pyrthei
Yn lap ha ei,
Kum iing lajong
Ba suk ban shong

2

I MEI JONG NGA

Ko mei ba ieit jong nga
Ko mei ba pun ba kha,
Ia nga baroh shi rta
Phi theh jingieit nylla

Jingieit jong phi ba kor,
Ym don ban ia nujor,
Hapdeng ka kmen ne suk,
Kumjuh la thngan ne duk

Haba jia ba nga pang
Ban thiah te phim ju nang,
Jingkoit ba ngan ioh pat
Phi sumar mei kynrad

Kum phi ju lap ha ei
Ban wad shi snieh pyrthei ,
Lada ia phi nga klet
U Blei na nga un phet

Na nga phi khmih lynti
Tang ba ngan leh tipsngi ,
Phi ieit ia nga la biang
Ngam lah ban siew kyllliang

KUM SYNTIEW.

Haba nga iaid ha kper,
Jai jai ka beh ka lyer ,
Syntiew ba bun ki rong,
Jingitynnad ki phong

Na phi iwbih ka her
Kylleng ka rong ka lyer,
Kylleng ki them ki at
Bad halor lum pyngngad

Nga kwah kum phi ban long,
Jingkhuid kum phi ban phong ,
Jingiwbih ruh ban ai
Haba trei ne lehkai

Nga kwah kum phi ban long
Jingitynnad ban phong ,
Kum phi ruh ban pynpaw
Buiom U Blei Nongthaw

U NGAP

Dang step mynba u mjer
Ha syntiew ki dangsah ,
Hir hir beh ka lyer,
Ha ki lum ba kynjah

Wong u her u ngap
Na u syntiew u kjit ,
Tad haduh ban da dap
Ha ki pla ki barit

Thiaw nangta u phai
Sha ryngngi ne dymmiew ,
Bad ki sner ki phyrnai
Katba sha jrong u kiew

Peit katno itynnad
Ka pyrthei ka mariang,
Bad u ngap ba u wad
Ia ki um kiba thiang

Sha la ksing ba sha jngai
Ha ki maw bad sympa
Nga iohsngew u iai rwai
Ha jingtrei u sngewbha

U BLEI IA KI U THAW

Ka lyer ka beh hir hir,
Ka um ka tuid hin hin,
Ka sngi u bnai ki shai
Lem bad ki khlur phyrnai.

U krai u kba u phan
Ki soh ki pai ki san,
Syntiew ha lum ha kper,
Ki synreit ki umjer

Ka miaw ka pah ngiaw ngiaw
U ksew hew hew u wiar ,
Jingri ba iong ba lieh
Ha lum kylleng ki krih

Ki mrad ki don ha khlaw,
U briew ha shnong ha thaw
Kine barit bad khraw,
U Blei ia ki u thaw.

KA SNGI KA LA MIH

Ka sngi ka la mih
Na ki lum ba sha jngai ,
U syiar u la kynih
Ki sim ki ia rwai

Jingri ki ia krih
Halor lum ban wad bam,
Ki briew ki la mih
Ban sdang la ki kam

U ngap sngap u rwai
Ha ki syntiew bun rong ,
Sha la ksing ba sha jngai
Ka um u leit rong

Khynnah ki risa
Ba ka bneng ka la rang ;
Ha lum ha lyngkha
Tang jingkmen suda

Sha jrong kham sha jrong
Peit ka sngi ka nang kiew,
Ka suit la ki rong
Ha ki dieng bad syntiew

Ka sngi ka la sep
La keiñ ki jingrwai ,
Sha ki skum bad ki trep
Baroh ki leit phai

WAHDUID BATUID.

Ko wah barit basngur bakhuid,
Naduh hyndai phi tuid sa tuid ,
Bunsien ia phi nga ju wan peit
Shar shar phi tuid shano phi leit

Haba nga leit lynti ryngkhiang
Ka sngi ka shoh ka lap ka sliang,
Nga tang shu dih na phi nga tngen
Jingsliang ka jah mynsiem ka kmen

Haba shit eh ka theh ka syep
Ka met ka thait ka shoh ka lyhep ,
Na phi nga sum, ka met ka jem
Sha rngai ka her ka thait ka jrem

Ko wah ba iai tuid barobor
Naduh mynnor haduh lanor
Katba ka sngi u bnai kim jah
Ma phi hangne phin iai tuid sah

U MYRSIANG THNGAN SOH GRAPE

Shisien u myrsiang u iaid kai
Na shnong na thaw kham jngai,
U shang makia ka khlaw ka btap
U soh grape u leit lap.

U khmied u jawdud waw i bang
Ngan bam pynum ryndang ,
Katta ka thngan ngan bam syrtok ,
U sied u hap de ptok

U ieng nangta sa shisien pat
U hap kumba lympat,
Ka skhep la jnang sngew kum ban iam
Katto ngan thungtasam

U phet nangta ym tip shano
"Ngan nai kum ia uto"
Sha khlaw u jah artat u jlew,
"Kia huwa pleng uba jew"

SHA LA KA KAM

U dkhiew bait bym i myllai
Ha la i bor batlot,
Lada phi lap hangne hangtai
Phi i u trei minot

U ngap u sai ha ki syntiew
Nangta ban lum jingbam ,
Sha lum sha ryngngi ne dymmiew,
Kumne sha la ka kam

U briew ba shong ha sla pyrthei
Ka sap ha u la sam ,
La dei ha Eden ne hawei
Un trei ia la ka kam

Khlem da trei hi ban shu ioh ei
Jingim kam ju syrtok ,
Mano mano ba long kumtei
U dei u riew sniew bok

Naduh hyndai haduh mynta
Ka Hok ka iai pyrta—
"Shikhem ka ja ba men ioh taw
Ka syep me dei ban jaw"

KI KHLUR BARIT.

Hajar hajar ki khlur
Tang shu iongreiñ ki mih ,
Haba suin bneng ka sngur
Ha khmih khrik khrik ki khih

Pyrthei ka iong synñia
Ka tap ka jingdum ngaiñ,
Kumno kan long lada
Ma phi phim iai tyngshaiñ.

H u mawsiang bneng ba iong
Kylleng ki khlur ki phriang,
Kum sharak rit phi long
Ban ai jingshai ba biang

Shwa ban riew ka tyngab
Ngam tip shano phi jah,
Ia nga phim lah ban ap
Haduh ngan da khie thiah.

Ha ri Khasi kylleng
Ki khynnah rit ki shong,
Kum khlur ha sahit bneng
Ki phriang ha man ka shnong

Baroh ki khynnah rit,
Kumba ki khlur ki long,
Ba phyrnai ha sahit,
Ma phi ha man ki dong

Ma phi ruh kum ki khlur
La jingshai to iai ai,
Katba jingdum nang jur
Katta phin kham phyrnai

KA SHAD SNGEWBHA

Hyndai ha ri ki puriskam
Ki mrad ki wad burom wad nain
Ban proh jabieng, ban dup khiab krat
Tong teng ki mih ha rong ban shad

Ka dkhoh ka shad lyngngeh jyllieb
U tem kynshaw pat u 'niangkhied ,
Ka tangmuri u shakyllia
Padiah u r'sang na tnat tyrthia

U paid byllien ki mrad bym kai
Pyllun ba wan na jan na jngai ,
Naduh u rit haduh u khraw
Tengkhat ban mih ha rong ha taw

Napdeng ki paid byllien ba wan
Uba iap ang tam dei u dkhan
Liak u iohi ka dkhoh bashad
U rkhie mih bad ummut ummat

Nangta ki khmat jong u ki rit
Ha iing kin ong kumno lasyit ,
Ka lok ki khun ki rkhie pahuh
Pynban maki ruh long kumjuh

U kui u dei u rang kynsai
U rang kieng wait kieng stieh bym kai,
Haba u mih ban shad mastieh
Khlek khlek ka wait kum ka leilieh

U khun ka suin dei u pyrthat
Ka wait um don u kwah ban shad,
I'u kui u ong ia ai kylliang
Tang dep mastieh ngan pynphai biang

U rang kieng stieh u liat de lor
"Nga ruh ngan shad shim tang shipor "
Bira ka shad ha u pyrthat
Traiñ raiñ u tied u her artat

Naduh kata u kui ki ong
Man ba u sam u leit lynnong
Man la ka sngi u iai tei mot
Sha bneng ban kot u iai minot

KO ÑIANGKONGWIENG.

Nawei shawei ha tnat ki dieng,
Pha her pha rwai ko ñiangkongwieng ;
Ki sur babang nga sngew phylla
Pha dei tang shynrong dewbyrtha

Haba nga poi sha khlaw kynjah
Ko ñiangkongwieng hangta pha pah ,
Kumne kylleng ki khlaw ki btap
Katba pha rwai mano bangap

Ne pha shu rwai ki sur babang
Baa kiwei ban ia pynshoh lang
Ka sngi Synrai bakhuid phyrnai
Mariang ki dap miar da jingrwai

Kumno pha lah ban rwai lynter
La shit la khriat h'u slap ka lyer,
Na sdang ha kut pha suk kynjai
Jingim ba dap tang da ka rwai

U TIEW DOHMAW

Sha jngai na shnong sha ri dymmiew,
Sha thaiñ bym kham iuh kjat ki briew
Hapoh ki khlaw ki dieng baiar
Hangta me shong me im jar jar

Kjat sngi bajem balung hangta,
Ki pei pongba napdeng ki sla ,
Ka 'khohlasam mynsngi ka pah
Ka dei ka them ka khlaw kynjah

Ki dieng piam star kim pat shym ngat
Ki jyrmi star kim pat shym rat ,
Lamet, tyrkhang ruh bad ka tlai
Ka kshap jong ki naduh hyndai

Wat la hapoh lasew me shong
Kyrteng ka par kylleng ki shnong ,
Kumta ka nam kein kan iai long
Katba me sah khlem kylla rong

Na kiwei ki syntiew me pher
Kiba nga thung sawdong ka kper,
Ban lap ia me nga dei ban sam
Shapoh lawbah ba shong sangam

Katba nga peit shaiñ ha ki sla,
Hangta nga lap ka jingphylla
Ka maia barieh me pynpaw
Jingstad bad jingieit u Nongthaw

KI SUR KA POETRY

Ka dei ka por janmiet
U bnai u kiewthiah syiar,
Ha lyhuh ha dieng lympied
Ka kiewthiah ka 'yiarkhiar

Ki sim kim kieh kim rwai
Ba ka sngi ka la sep,
Ki briew b'la thait ki phai
Na jingtiei sha la trep

Hangta jngai na la iing
Sha ki lum nga iaid kai,
Nga iohi ba ki dieng
Ki la iohthiah lyngngai

Ha kà lyer ruh nga sngap
Ia ki sur ka poetry
Ha ki khlaw ha ki btap
Ha ki lum jong ka ri

Ha ki lum bad ki them
Nga iohsngew man ka sngi,
Pynban ngam lah kem
Ia ki sur ka poetry

La nga wad ruh kylleng
Ha pyntha jong ka ri
Ynda thait nga shem pleng
Ka thymmei na nga hi

KYNMAW HO

Ia phi kumne nga lum nga lang
Lyngwiar ka dpei kynthei shynrang,
Pynshah ki shkor khun bad pyrsa,
Ngan sneng ngan kraw ia phi mynta.

To ngeit jingsneng i mei i pa
Ha pyrthei hi phin dup shem bha ,
Hei shipara shi-ïing shi-sem
Ka khia ka shon da ia peit lem

Panah pasan, ñiakha meikha
Burom kynmaw wat ju bakla,
Meinah meisan maheh marit
Ine itai iabeh iakit.

Marjan marpa, ki lok ki jor,
Iabeh iarap, kren donakor,
Baduk basuk wat ju ibein
Kum ia kita phin lehbha kein

Shem pap kiwei wat ju kynkok
Da lei lei ruh ym ju poi hok
Wat la ia phi kita ki shun
Kata ka khep ba phin leh shun

Haba wan hap shitom jynjar
Wat ju kho kho to long jar jar,
Baroh hangne dei ban mad lang
Jingsuk jingkmen, shitom bad pang

Trei smat ia la ki kam ki jam
Mynmiet mynstep ban ym duh bam ,
Phin ioh putet ki jain ki nep
Baroh ba trei da la umsyep

Jingnang jingstad khlem ka akor
Kynmaw jingim kam ju shongdor
To deng ia ki lang baroh ar
Lynter ki sngi ha iing habar

Haba phi mih pyrthei baiar
To ri jingim wat iaid lyngkar,
Pyrthei kam lah ban thab baiong
Haba phi im da kynmaw mrong.

Kynmaw baroh to kynmaw kein
Jingsneng jingkraw wat ju ibein,
Kamai ka hok te ha pyrthei
Mynsiem phin suk haduh lawei

U NONGSHOH THAW.

Hajan nongrit ha nongkyndong
U dih ki um babang,
U nongshohthaw, sala u spong
Ka khmat ka saw kyrang

Katba kumne te u shohthaw
Ki kti ki heh ki khlaiñ,
Na shyllangmat ka syep bajaw
U ñiad da kti bakhaiñ

Katba u saindur ia ki nar
Artat u trei ia rwai,
Ki phliah basaw ki pashait shar,
Ki lip na u kham jngai

"U mohkhiew puh stong te nga thaw
Ba phyrnai bad banep,
Kin puh kin shoi ha ka dewsaw
Kumta kan long ka rep"

"Wait pam bad wait lyngngun dap rah
Bad ki sdi ki banep,
Kin khet kin ngor ia ki dieng bah
Ha 'lawbah ruh kin rep"

"Ki 'namphiang kin thung h'u risaw
Ban siat i'u khla ka dngiem,
Kumne kan long ka kpong ka ksaw
Ka skei ka khiat kin liem".

"Waitlam bad u sum ha itriem
Kin rah sha madan thma,
Haba ka khie ka thma ka ktien
Ia la ka Ri kin da"

"U 'nam biria kin ioh phawar,
Ha it ha kyntong lum ,
Kin shad kin korkoh shar shi shar
U 'namtam ha u skum"

Nongrep, nongiasiat bad riewthma
Kumne ki kynhoi lang,
"Hora ko nongshohthaw Hora
To im shongprah shongshang"

Kumne shirta u im khiah krat
U suk u im palei,
Na shyllangmat ka syep u ñiad
Da la ki kti u trei

KI KHUN KA RI

Ha them ha it ha ki kyntong
Ki khun ka Ri kylleng ki shong,
Ki pun shyngiar umtong umdih,
Nangta ban rep kylleng ki krih

Sha la ka kam dang ngir dang ngap,
Tad ban mih sngi ha iing kim ap ,
Shynrang kynthei samla samhoi
Dang soh umjer ha shen ki poi

Sha ling dangshai na la jingtrei
Kim iaid kuman kim iaid marwei,
Ki siaw ki rwai iaid suki jai
Ki im palei ki suk kynjai

Ha shnong ha thaw ki beh ki rap
Ban da iawer kim ju da ap,
Kim nang kren shar kim tip lorni
Ki kren da thew i'u kpa i'u kñi

Kumba ki long kumta ka maiñ
Ban kren ka hok kim ju lehraiñ ,
U Bsein u Khla ba shong 'lawbah
Ki lip ñiuhmat ban peit pyrshah

Lyngwiar ka ding barhem basyaid,
U myllung ki rkhie shaid shi shaid
Nangta ki lum khun, bad pyrsa,
Ki sneng ki kraw h'u saimuka

Ban ring ka dur u briew bakhraw
Ki jer shaphang u 'Tiew Dohmaw,
Ia khun samla ha iing ha sem
Ki kren shaphang ka Sohlyngngem

Ban trei lynter kim ju khein bha,
Tymmen khynnah lane samla,
Ki don ka por leit lum leit wah
Jingim ban soi tymmen shongprah.

Haba ki mih ha lympung shad
Hangne kein ki pyni artat ,
Symphiah syrpai, ka waitlam thma
Kynthei khynnah maki kin da

Haba arliang ki ia siat thong
Kawei bad kawei pat ka shnong,
Ki sei ki sur ki 'tien phawar
Kham bang ia Iliad u Homer

Sha phi nga peit ko khun ka Ri
Ha khmat pyrthei to nang sakhi,
Ka hok ka sot to bah to thum
Wat la kin wan ki sngi badum

KO 'RI KHASI

Napdeng rithor bathang ka sngi,
Kynjai ki mih ki lum Khasi ,
Sharum ka siang ka thor Surma
Shaneng ka thiah ka them Brama

Ki lum ki them bapyngngad kdiar
Ba bthei ki um ban pun shyngiar,
Ki Panora bathiah lyngngai
Sawdong ki paw kat sha ba phai

Ki khlaw barben baiong synñia,
Ki kdup hapoh i u maw sawa ,
Arliang ki lum ryngngi dymmiew
Ka sngi bashat ki kah syrngiew

Ha lum bajrong ki phlang bani,
Kyrhai ban bam ki blang masi
Naduh nangne kein ka kliar um
Ki wahrupa ki sdang tyllun

Kaıriang kaitor ha khlaw ki rwai,
Ha ki syntiew u ngap u lwai,
Kı 'ñiangsohphoh bad kı 'ñiangsbai
Kı boi h'u snıng ha por Synrai

Kı kshaid rymphum khmih kı ryngkoh
Nalor kı riat rymphai kı noh ,
Bad tlang bad lyiur, pyrem synrai
Kı kshaid bakmen lynter kı rwai

Kı lum ba beh kı 'erpyngngad,
Kı um basngur ruh kım ju rngat ,
U slap ka lyer kım ju bakla
La kı samoi ban shım bynta

Lynter kı pyndem ka Rıwar,
Mihngi sepngi lut baroh phar ,
Ka shuong tynrai u soh u pai
Ba dap kyrhai naduh hyndai

Ha lum u khie lapeh u phan
U kba u krai bad u raishan,
Kı ïing sop pring badung ka tdem
Kumba kın kheiñ d'u riewhadem

Ha kı padun jong ka Ri Bhoi
Kat sha ba leit kat sha ba poi,
La ha lyngkha ha khlaw ha btap
Ka dei ka Ri ka dud ka ngap

Kı spah barieh ka mei ramew
La tep ia kı hapoh khyndew,
Kı laiphew jait ba-kor bapher,
Kı laiphew skit bym lah ban jer

Kane ka Ri ba itynnad,
Hapneh jong pha jingkmen nga wad,
Ko Lum baieit Ko Ri Khasi
Pha dei ka Ri baieit jong ngi

U TWID

I (*U leit ap masi*)

U Twid u dei uta u briew
Ba khlem ki khun ki ksiew,
U don ka mem ba kat u knup
Ma u pat kat u sup

Bunsien ha phyllaw ki iaid kai
Bad ki iaid suki jai,
Kumne haba ki iaid maki
Kum shijur ki hati

Shikynhun bah u don masi
Bad u ieit thoin ia ki,
Hynrei sha lum ban leit sharai
U ong, "Nga te ngan nai"

Namar ia u tang woh u phlang
U la kylla lyndang,
Ba un ieng biang nangta ban khie
Saw ngut kin ia khyllie

Kumta ban ap ia ki masi
U wad ban buh shakri,
U lap i briew ba kham khyllah
I dei i khar sohlah

Kumne lynter i khar sohlah
Sha lum ia ki i ñiah,
Shisien i pang kumta ia ki
U Twid u leit ñiah hi

U Twid bunsien u kham klet shen
Artat la kham tymmen,
Ki tiar lajong haba u buh
Ia ki um kynmaw shuh

Haba u leit ban ap masi
U phong tupia da sngi ,
Nalor nangta sa u diengduh
Uba jrong hynriew pruh

Katba kumne u ñiah masi
U loit u sai juti,
U dem kynsan u mut ban teh
Tupia na khlieh ka theh

U Twid u shim u tam kloi lan
Masi ka don hajan,
Markumta hi ha reng masi
U wah tupia da sngi

Sha khmat ka masi la phet jngai
U pat la ka teh ksai ,
Ynda u dep phin i biria
U wad la ka tupia

Kat kiba i ki rkhie iap ang
Khynnah ki pyrta lang,
"Peit peit masi ka phong tupia
Ba ai u men biria

Tupia la poi sha sem 'masi
  U dang shiteng lynti,
Ka mem bapli thret ka kyndit
  La jia aiu i'u Twid

Ka shim nangta ka rah sha ïing,
  Ka khlieh jong ka ka phieng ,
Lehse ia u, u khla u bam
  Toi ym iohi dak snam

"Ngan leit wad hi katba ka long",
  U Twid markumta ngong ,
"Ko kmie u ong tupia la jah
  Ngam tip mano ba rah"

Ka mem ka rkhie iap ler iap ang
  Ka daw toi kam shemphang ,
Balei ka rkhie u sngew lyngngoh
  Kumta u leit thiah noh

II (*Dangstep*)

Ka mem ka ong, "khie thung syntiew
  Katba nga shet nga tiew ,
Ngan shet ka ja ka doh babang
  Ngin dup ioh ia bam lang '

U Twid u shim la u mohkhiew
  Sha kper ban thung syntiew ,
Katba u trei u siaw u rwai
  Ba beh i 'er synrai

Na sem u wad symbai ban thung
  Da u piat shikhohdung,
Ka buh ka lok hangta ia ki
  Ka mut ban dup thad-sngi.

**U tih, u puh khyndew u shoi,
U pynstet ban dep kloi,
Kawei ka nur u thung baroh
U piat baroh shikhoh**

Dep trei kumne ha ïing u rung
"Baroh nga la dep thung,
Symbai syntiew nga thung shikhoh",
Ka mem ka peit lyngngoh

Haba ka kylli bniah ia u
Ki jait syntiew aiu,
"Dei ki syntiew kyntangberi
Ba phi phah thung ma phi"

"Me thung d'u piat ko men lyndum
Ia ki khie pat leit lum",
Kan lah kumno bapli ka mem
Ia u ka shu iam rem

Khlem kylliang ktien ei ei um ong
Ki piat u hap leit khlong,
Ynda u dep ka tiei saja
Kin sa ioh iabam ja

III (*Jah ka uitkhmat*)

**U Twid bunsien la ka ïitkhmat
Kylleng ha ïing u wad,
Ka lok ka ong "phin ym bakla
Da buh tang shi jaka"**

Tang shi jaka ngan kynmaw mrong
  Ha lado hi u ong,
Hapoh muja ha soh-khohwah
  Hangta te kan ym jah

Te sbok u thep khlem pynsalia,
  Ngin peit aiu kan jia ,
Dap shikynta u kwah pule
  Ki iit shano kumne

La lut ki kamra ba u wad
  Ki drol ruh u khura,
La lko hi pom ka iing ka sem
  Lehnohei ba um shem

Ka lok na iew ka waii phai shen
  Ia u ka la byrthen,
La katta ruh ka iarap wad
  Ym shem la lut ki lad

U Twid u leit sh'u editor
  Ban pynbna kot khubor,
"Jar kiba ioh iitkhmat jong nga
  Ngan ai sanphew tyngka"

Sha ophis editor khrad khrad
  "Phi kwah aiu parad ?"
U Twid u ong, ' sngewbha pynbna
  Ba jah iitkhmat jong nga"

U editor u ai jubab
  "Ngi kloi eh ban iarap,
To thoh hangne h'i kot sada
  Kyntien ba phin pynbna"

Liak u kynmaw hapoh muja
Ïitkhmat u la buh bha ,
U sei nangta ha shkor u woh
Nangta u sdang ban thoh

"Sa thoh kumne ha kot khubor
Ki ktien badonakor",
"Jar kiba ioh ïitkhmat jong nga
Buskit sanphew tyngka"

U editor te kumba ktik
Haba u peit i'u Twid,
U thoh dem diap umpoi pyrkhat
Ba u la deng iitkhmat

"Na khmut jong phi nga ioh iitkhmat
Dei ka jong phi parad ?
Lada ka dei, sanphew tyngka
Ka buskit ai ha nga"

U Twid katno u sngewtynnad
B'la shem pat ka iitkhmat,
Sanphew tyngka u sei de lor
U ai h u editor

Bak bak sha ïing u wan heh nia
Ia baroh ba la jia,
Kan ong kumno baphi ka mem
Ia u ka shu iam rem

IV (*Sha Jıngkhawaı*)

U Twıd u don uweı u lok
Uba da ıaıeıt hok ,
Ka sngı lyngkhuh snem jong uta
U kwah khawaı sngı kha.

Ban khot ı'u Twıd shısıen shısıen
Sha kı u pathaı ktıen,
Bad ıa ka lok ban ıarap kam
U Twıd un shu wan bam

Kumta ka mem naduh dangstep
Ka lum kı jaın kı nep,
Ka buh shısut ı'u Twıd ka ong,
"Shıbıt kıne sa phong"

Ka buh ı *presen* ba la song
Mar syndah kı jaıñ phong ,
"Namar ba deı u lok jong phı
Ka bha ba phın aı hı"

"Mynta phı tıp deı ka por thma
Halor mıej ngan buh lypa ,
Ym donkam sharak ba phın thang
Kı ong sorkar ka khang"

"Nga la leıt ho ban ıarap kam
Ynda mıet shu wan bam"
Ka mem u Twıd soıt sha ïıng brıew
Ban leıt ıashet ıatıew

La kem iongreiñ la sdang ngor ngor
  Ban leit la biang ka por,
La slem pynban baje u peit
  Mynta un riam un beit

U wad ki jaiñ b'la pynbuh lypa
  Shuh u tare ruma ,
Kata ka miej ba don ki jaiu
  U lymbub kyllon jraiñ

"Ka lok jong nga te kaba pher
  Tang ka *blain* ruh khlem ker,
Kumta ban thang sharak ym long
  Katne ka miet ka iong"

Sha kamra rit ka kjat ka lam
  Ba buh ki tum ki tam ,
Shisong ki jaiñ ba kham sngew pher
  Ki jain ban phong trei kper

Da kita kein u riam u beit
  Katto la jan long leit ,
Um tip ba dei ki jaiñ sum ktieh
  Shibit kin kynha shrieh

Nangta sa synduk kot u shim
  Ba don ki juti rim,
Ka buh ka lok hangta ia ki
  Ban ai ia ka shakri

Hapoh badum u shu wad ngen
  U bapli u tymmen ,
Katto la biang lut baroh phar,
  Thap klet sa i rumar

Khadduh u poi sha ïing shetja
Rumar u ioh nangta ,
U lap na syndah mawbyrsiew
I dei i jain ñiadkhiew

Ynda la biang kumne baroh
Un mih ban leit bam noh ,
Ki nongkhot te la kulmar wit
Bym wan poi shuh u Twid

Tok tok u tied te ka jingkhang
Mar kumta ki plie wang ,
U lok jong u kumba tyndep
Ban i i'u Twid sakteb

Ka *presen* u sei napoh jaiñ,
"Shim ba phin shait phin khlain"
Ynda u law juti kynthei
Barim bad ba la pei

"Ia wan baroh to ia peit lem
U Twid un ai aitem",
Ka mem ka ieh bad khiew bad siang
Ka wan ka lynñiar khiang

U Twid namar ba iaid kyrkieh
U syep shyllang la jhieh,
D'i jaiñ ñiad khiew, wak ha shyllang
Baroh ki rkhie iap ang

Ka mem jong u ka sngew lehrain
Kane la saw hi hain,
U Twid kumne shu man ka por
Hapdeng ki lok ki jor

V (*Sha Laibreri*)

Ka sngi ba bud por saw baje
U Twid u ong kumne,
"Ko kmie ngan leit sha laibreri
Ka kot ngan leit bujli"

"Kumno phin leit katne u slap
Ka bha ba phin da ap,
Baroh shimiet phi jur jyrhoh
Wat leit phin ioh khieshoh"

Nga la bat slem than te u ong
Ban buhteng shuh ym long,
Ioh lap ba khang ka laibreri,
U phong de ka jainjri

Sa shisien pat ka mem ka ong
Napoh kamra lajong
"Ka obarkod sa leit phong hi
Na kami [illegible] oh jong phi

U Twid shate bian bian u phet
Ia ka u phong pynstet
Um pat poi ha phalor kata
Ka mem ka la pyrta

"Jainjri la klet, jainjri la klet
Bak bak mo phi shu phet
Katne ka slap ka lyer paswut
Tang shiphang phin jhieh lut"

Namar la slem u la thap dom
La katta u wan tom ,
"Ka don ha ei mo ka jainjri ?"
Ha ka u leit kylli.

"Myntan nga i phi bat ha kti
Ha nga phi wan kylli ?
Ban ngi baroh shu wad khaprip
Phi ei ei phim ju tip"

U wad shipor hynrei um shem
Ia lade u sngewrem,
"Wiw wiw", u siaw, "hom hom" u rwai
Ka lok ym i khuslai

La katta ruh wei la u lok
Khlem iarap kam sngewhok,
"Ka laibrari katta la khang
Tang ban wad ruh phim nang ?"

Sa ka hangta shuh ba ka wad
Baroh jingbuh jingsat ,
"U suidtynjang aiu u rah
Lym kumta kan shu jah ?"

Dang kumto hi nga i hangne
Ka kam aiu kane ,
Ban shu iai wad nga te ngam lah
Kein noh ka mat iajah

Ka laibreri la khang katta
Ale leit ia dihsha",
Obarkod hangta u loit noh
Wa ! ka jainjri hapoh

Baroh arngut khlem ia lait kren
  Shu iashong noh jatyen ,
Mar kumta wan mih u bera
  Hangta ki ia risa

Ngin ong aiu shuh ia u Twid
  Ka bok ka rwiang ngin kit,
Tang im tymmen shongshang shongprah
  B'un biria shuh ngi kwah

PART II

KSHAID RIAT WANLANG

Kshaid Riat Wanlang banoh rymphai
Naduh dang lung ka sngi u bnai ,
Naduh ki rta bym lah iathuh,
Pha tuid bad phan dang iai tuid shuh

Kumne shirta pha noh rymphai
Phum phum pha tuid khlem don khuslai
Ki maw ki dieng naduh hyndai
Ki sngap ki sur ba pha iai rwai

Aiu pha kren ne pha shu rwai
Kijuh ki sur naduh hyndai ,
Ba ngan da lah ban sngap ia pha
Ki sur baper ha jingsawa

Ka poi kum wah batuid ka her
Pateng bynriew ruh ter shiter,
Hynrei ka kshaid Wanlang kan sah
Katba ki khlur na suiñ kim jah

Bunsien haba nga dang khynnah
Haba lapbah ki shlei ki wah
Na Mawlyndiang nga ju wan jngoh
Rymphum rymphai ka kshaid banoh

Ynda nga shang pyrthei sawdong
Sha la dientrai pat sha la shnong ,
Ngan sngap ki sur ba pha iaĩ rwai
Kin wan shat biang ki sngi barngai

Ko kshaid to tuid bad to nang tuid.
Ki um jongpha ruh kin iaid khuid ,
Ha kiwei pat ki Shkor to rwai
Katba dang mih ka sngi u bnai

NGI SAH HANGNE SHIPOR

Dang step ka lyer ka beh jem jai,
Marwei nga leit sha lyngkha krai ,
Harud lynti ha ranab lum,
Ki 'tiew lynsiang ki phuh kynhun

Ynda janmiet sha ĩing ngan leit
Shisong ki syntiew ngan sa kheit,
Kine ki syntiew ka pyrem
Ba pynsuhsieng ki lum ki them

Wa ! pleng u syntiew u la stai
Jingitynnad la her sha rngai
Nga pangnud ban i b'u la tloi
Jingbhabriew ka lip tang shipor

Dang step ki symboh mawkordor
Ki paw kum paila ki bakor
Ki dap ha lyngkha bad ha kper
Tang shiphang ka rong noh ka lyer

Nga peit ia i wah iar bashlei
Harud jong i nga shong marwei,
Lyngba ki maw ki khlaw batmang,
Khlem kyrtiang dien i beh shaphrang

U simpylliêng tang liak u paw,
Ia ka kular u pynkynmaw ,
Haba u rymwiang khwai nga pan
Ki lip ki rong u jah noh jar

Ha lyngngop jong u lum hangtai
Haba ka sngi ka la noh phai,
Bun ki lok baieit thoiñ ngi buh,
Ha pyrthei sngi kin ym khie shuh

Nga shong pyrkhat hangta marwei
Kine baroh ki jah shaei,
Jingitynnad ba nga ñiewkor
Ki wan paw bad jah tang shipor.

Haba nga peit ba ki shu jah,
Dohnud balung jong nga ki ktah
Nga diaw namar tang shen ki khlad,
Pynban bad ki ngan leit ryngkat

HA PNEH KA MARIANG

Bunsien ha ki lum bad ki khlaw bakynjah,
Ha ki riat bad ki twa ha phud jong ki wah,
Nga peit ia ki thwei bajylliew bajyndong
Nga phrang ia ki khlaw ha ki bniap ruh nga prong

Ha ki lyoh nga peit shaiñ baiong bad basaw,
Ka sngi ban sa sep ki rong ba ka thaw ,
Bad ki lum ki bajrong hajan bad hajngai
Ki sngap ki kynjah bad ki thiah suk lyngngai

Nga sngap ia ka lyer ba ka siaw ha ki kseh,
Ha khlieb jong ka riat pakhaslew ki kaweh ,
Man ka sngi nga iohsngew ia ki sim ba ki rwai,
Ka khroit ha ri iaw, ka iarkhiar ha syllai

Ki um ba kyrhuh ka wahbah bad wah iar,
Ki um basngur khlir umpohliew bad shyngiar,
Nga peit ba ki tih bad ki thaw ia ki thwei,
Nga mut kin sa noh sha kawei ka pyrthei

Ha ka lyer ba hir hir babeh ka synrai,
Ka bneng ka pyngad bad ka suiñ ka phyrnai,
Dohnud ka dap miar da jingkmen te ka shlei,
Nga sngew ba ngan her ngam tip pat shaei

Ynda nga la iaid ha jingim ba nga jam,
Nga tur ki jingeh ba dung pynmih snam ,
Ka dur ka mariang sa shisien ka wan shat,
Pynban nga iohi da kiwei pat ki khmat

KHRISTMAS KA KHOT

Na ranab lum ka Bethlehem,
Nongaplangbrot ki leit ban dem,
Haba mariang ka thiah lyngngai,
Ki iohsngew angel ki iarwai

Ki riewstad ruh na ri mihngi
U khot u khlur ba kdew lynti,
Ki bud ia u sha Bethlehem
I'u Nongpynim ki lap ha sem

Mynta ha man ki Iingmane
Ngi sngew jingkhot ieit ki baje,
Shiteng synñia ale ngin rwai
I'u Khun la kha ha sem kulai

Ha shwa ban leit ia u ban dem
Ïit la dohnud jiu phi shem,
Ka iing jongphi la pynsuda
I'u Nongsiewspah hangta ban kha ?

Ha ka miet Khristmas baphylla
Kam pher la mynnor ne mynta,
Ju don ka dohnud ba arsap,
Ha Judea ne hawei phin lap

Ioh don ka dohnud basngewkhraw
Ha iing paki ne ha iing traw ,
Kynmaw u wan ha jingsngewrit,
Ki lait ki let jong ngi ban kit

Ioh don ka dohnud ba arsap
Hano hano um kwah ban lap,
Lada ka don ha phi ha nga
I'u Trai hangta ym don jaka

Ioh don ka dohnud ba bishni
Ha Israel ne ha ri jong ngi,
Lada ka don ha phi ha nga,
I'u Trai hangta ym don jaka

Ioh don dohnud jingpeit matdong
Ha iing ha sem ne para shnong,
Lada ka don ha phi ha nga,
I'u Trai hangta ym don jaka

Ioh don dohnud ha pop ba brai
Ba sngew jingkhot hynrei kim phai
Ki phah i'U Trai haduh mynta
Na Bethlehem sha Golgotha

Ha ka miet Khristmas ba sngewbha
Kine i'U Trai kim ai jaka,
Lada ki don ha nga ha phi
Kin dung ia U ha Kalbari

Phi khynnah rit to leh sngewbha,
U wan sha phi ban ai nuksa ,
Namar jong U to iai phyrnai
Ha iing ha skul ne ba lehkai

Ha miet Khristmas aiu phin ai
I'U Syiem ki syiem i'U Trai ki trai ,
A ! ban da kloi ban khot sngewbha
Ha Iing jong ngi ia U ban kha

Khristmas ka khot ia nga ia phi
Da jingiaieit ba ngin shakri,
Bynriew bapher lang ban iadem
U Khunlangbrot ka Bethlehem

U KLEW

U klew u khun kynsai ki briew,
Janmiet hapdeng ki persyntiew,
Lem bad ka sngi ba pruid ki rong
Ha khap ki lum ki lyoh ba jrong

Haba sahit kumne ki jngi,
Kat haba shat jingshai ka sngi
Hangta ka shai lut baroh phar,
Ka khmat ka khyndew salonsar

Katba kumne ki iaiaid lang,
U klew khling khlang ki khmat ki shang,
Halor ki lum ki kper jyrngam
Ki khmat ia u shata ki lam

Shisien te liak u leit iohi,
Ka thei bhabriew ka thei sotti
Ha pneh ka mariang ba bun rong
Hangta tang marwei hi ka shong

Ynda phalang ki khmat kumtei
U klew um suk ym tip balei ,
Ban thiah um nang teng teng u ksaid
Ba phnang ki jingmut laiphew jait

Hapoh ka iing dulan paki
Teng teng u shong kyrshan ki kti,
Ka sngi ka thwet te ia ka daw
Jingmut barieh ba un pynpaw

U klew ki khor ki khriam u phong,
Ka dur bhabriew u sngew sarong ,
Jingieit ka sngi um sngew myntoi
Kumtei kumthie u sdang wad phoi

Ka sngi ka khroh bad ka b'un sah
Ka khem ki ktien umshit umjah,
U klew shi sohkhaw um kynriang
U kren wai-wot ki ktien ehriang

U pyiar ki sner la ki sner diar,
U thung khongpong shapoh u hiar ,
Ummat ka sngi ha sner ki jreiñ,
Kumne shirta ki paw tyngkreiñ

Hapoh ki khlaw ka pyrthei bah
Ia u la lap ka jingkynjah ,
Namar ka thei bhabriew kam don
Ka 'per tyrso ia u ka phon

Dang step haba ka sngi ka saw,
Na khap ki lum kan sa wan paw ,
U kyan, u kynjih u kynther,
Dik dik u kwah sha ka ban her

U ksaid u lynga marwei hi
U kynmaw lut ki ktien ka sngi,
Saiwoh ksiar jingieit u la dkhat
Ban leit sha ka la khang ka lad

KA SOHLYNGNGEM

Ka sohlyngngem ka khun baduk
Ha la ling trep kynjai ka suk,
Ka dei ka khun tipsngi ki briew
Ka bam u krai ka ja sohriew,
Ha lum batmang haba ka rwai
Ka ring jingieit na jan na jngai

Ha lum ha khlaw bakynjah jar
Ka bam ki soh lakhiat lakhar,
Ka dih ki um ba daitthah sam
Ha lum ka bam u soh ryngkham ,
Marwei ka kmen ka leh sngewbha
Katba ka rwai harud lyngkha

Katba ka rwai harud lyngkha
Ki sur ki ngam h u mawsawa,
Nangta ki phalang bad ki per
Na them sha lum ka rah ka lyer,
Ki it ki lyhuh ba shong kynjah
Ki thiah lyngngai katba ka pah

Ka sohlyngngem ka thei bhabriew,
Ha ing baduk ha ing tynriew,
Ban beiñ i mei i pa maitang
Wat la dohnud balung kan pang,
Ka mon lajong ka nud ban kñia
Ban ngeit jingsneng i mei i pa

Ka sohlyngngem thei don akor
Khadduh ia ka ka poi ka por,
I mei i pa ban shu phawer
Jingthmu jong ka ioh kin sngew pher ,
"U Sim Rynñiaw u khun binong
Bad u ko mei nga teh sai-iong"

'Ko khun da peit shuwa ban ryngkoh
Ka sneng ka kraw nangta ka khroh ,
Sha nga to phai pynshah ki shkor
Ia phi shisha la biang ka por ,
Hynrei dohnud jong nga ka blaw
Leh ha lyndet ka don ka daw"

"Ko khun baieit khun thep mynsiem
Ha nga marwei phi dei ka syiem,
Ia nga shiwat phim ju pynlah
Katba nga ong phim ju kyrngah
Mynsiem jong nga mynta ka kthang
Ka mon jong phi nga dei ban khang "

"Ko kynrad syiem aiu ngan ong
U Sim Rynñiaw u khun binong ,
Ka soskular u teh bad phi
Ka khun baduk ka khun rangli
Ban wan ka dur bad ba phin suk
Ko khun to jied para baduk"

Ka Sohlyngngem ka thei tipbriew
Ka khmat ka noh ka dur bhabriew,
Ka khih pisa ka jaw ummat
U saiwoh ksiar jingieit la dkhat,
Wat la ka thngan ban bam kam bang
Namar dohnud jong ka ka pang

Ka ding bameh bakhlang h u skum
Ka lip noh shen tang kein ban bkum,
Jingieit u rang ka thei kynsai
Katba nang slem ka nang thymmai,
Ngam lap ki ktien ba biang ban ong
Ban spain ka jingieit ba la mong

'Pyrthei irlang ia nga ka sdieh
Lashai khlem poi ngan phuh ñuhlieh,
Ko sim Rynñiaw ko kynrad syiem
Ia nga la tap hapoh dum dngien
I mei bathum i mei babah
Ko sim Rynñiaw ngam bit pynlah"

"Wa ! kumta pleng- ia phi khublei
Ngin ym iashem shuh ha pyrthei,
Baroh jingthmu jong nga bad phi
Kumne du ki kylla baji ,
Ki soskular ngin pynphai noh
Mynta junom ngin iakhlad noh"

Ka Sohlyngem ban kren kam lah
Ki ktien khadduh ban ong ka kwah,
U sim Rynñiaw u her noh thiaw
Ia ka la dum ka pyrthei tiaw ;
Bunsien kaba ka kum kynmaw
Hu hu ka ud ummat ki jaw

U TIROT SINGH

Ki kher ki mer ki para Ri
Ha sngap ha sngew nga khot ia phi,
To ieng mynta wat sah lyngngoh ,
Ki dong ki lad nga phah kyrwoh
Ban tur ka wait u sum wat ran
Ki sap jong phi ka Ri ka pan

Erbatemon erbatesi
Ki beh hangne synñia bad sngi,
Ki um rupa junom ki bang
Ki sah ki sngur bad lyiur bad tlang ,
Kane ka Ri b'la thaw kynsai
U Blei ia ngi u buh tyngkai

Katba tyllun ka miet ka sngi
Hadien kan paw ka history ,
Lada ka Ri phi ieng ban da
Lane ia ka phi shet kylla,
Ka por iano iano kam thok
Junom ka dei ban paw ka hok

Mynder bakhwan tang ia ka spah
Ia ngi ban klun tylli u kwah
Ban kren ban leh ka pap ka sang
Jingiatiplem ia ki kam khang ,
Hato ma ngi na ki ngim pher
Balei hapdeng jong ngi kin ber

Kham lah ban phlei ka snam ba saw
Lane ummat khuslai ban jaw ?
Namar ki khun khynraw ka Ri
Ki kie berong suki suki
Phi dei ki briew ma phi to thew
Phi don ki khmat ki shkor basngew

Ngin tur hapdeng ka ding ka snam
U paid ia pom nga hi ngan lam
Na la ka khet mynta ngan hiar
Ia pha ko Ri ngan ap husiar,
Kynthei khynnah ia phi ban da
Mynta ngan jam sha madan thma

Monbhut, u Kheiñ bad Lorjaraiñ
Ki dei ki briew baphieng ka main ,
Mynta ki pom ha khap Surma,
Ka sngi ba bud ha pud Brama
Kum 'lei thma Olympian ki stet
Mano ba ong ngi sah khunswet

Ma ngi u sum ka wait u khnam
Nongshun jong ngi ka tup ka mau,
Ngi ieng ka hok ngin sheptieng lei
Ka Ri jong ngi un ker u Blei ,
Baroh ngin tur khlem tieng khlem smiej
Ban da ia la ka Ri baieit

Ma ngi ha khmat jong u nongshun,
Ngim lynñiar kum ha Baalsephon
Namar ngi iaid ngi im ka hok
Nongshun un raiñ ngi eh ka bok
Wat syier ngi don ka jingiada
Ka Ri jong ngi na ka jingma

Sha madan thma kyrkieh ngan leit
Khlem kyrtiang dien ia la ka khet,
Ha iing lehse ka step khadduh
Lada junom ngam wan phai shuh,
Ynda nga her sha Ri jingklet,
Dienjat kin paw ha ki syrwet

Katba kumne ka iaid ka thma
U lok baieit u shet kylla,
Nongshun ia nga ki riam syrwiah
Mynta nga ngat hapoh khohsiah ,
Ummat ki jaw namar ka Ri
Hangne nga don ha iing byndi

Bunsien ia nga ki jingpynshoi,
Nawei bad na nga ki kyrsoi,
Na diang na mon ki wan tynrah
Teng teng nga sngew ban ym lah shah,
"Hapoh jong ngi khie leit synshar
Lane to jied hapoh ruhnar"

Ko Ri jong nga ba donburom,
Hato ia pha ngan pynnurom,
Khám lah ban iap hangne marwei
Lada ia pha ngan leh bym dei ,
Wat la dík dik nga iai kynmaw
Ngan ym wan phai ban long u mraw.

U ORPHEUS

Ki ong u Orpheus mynhyndai
U palat ham kum u nongrwai,
Haba u sei ki s[illegible] labang
Masi ki klet ban bam u phlang

Haba u rwai ki dieng ki dem
Ka lyer basted hi ka beh jem,
Ki lum ki them ki sngap kynjah
Ki um ki klet ban tuid ha wah

Ka Eurydice ka thei bhabriew,
Ka paw ha u kum u syntiew ,
Ka ieit ia u, u ruh ia ka,
Hapdeng jong ki jingkmen suda

Hynrei kyndit ka poi ka por
Jingim jong ka kynsan ka tlor ,
Dang shiteng rta jingim ka lut,
Kum u syntiew ba dang shylluid

U Orpheus wa ' kum u pukir
Ban shem ia ka u shang lamwir,
Khadduh khyrdop jingiap u lap
Ka ri bashong tang ki snaiap

Sha shiliang duriaw jingiap hi
Bym don ka miet lane ka sngi,
Hangta shiwat kam rung jingshai
Junom ka spain ka synñia khnai

Hangne bangtai ki paw dur briew
Pynban ki dei tang ki syrngiew,
Hangne ka khlieh u briew ka phieng
Uba shlur tam hangta u tieng

Hangne u shong tang marwei hi
U Jom ba synshar lut ia ki,
U Orpheus hi ka khlieh ka triem
Pynban jingieit ka shop jingtieng

Ki sur babang myllung u rwai
Ki shlei na dohnud ba khuslai,
Kine i'u Jom shajrong ki rah
Dohnud baeh jong u ki ktah

U syiem nongiap, u blei synshar
H'u Orpheus kyrpang u kular,
"Ngan ai ia me kaba me kwah
Ka Eurydice kan leit ngan shah "

"Hynrei kynmaw ha me nga smai
Tang liak shadien men ym ioh phai,
Ka lok baieit mem bit ban i
Tad men iuhkjat jingshai ka sngi

'Ka lok baieit ka bud shisha ?
Shikhyllipmat ngan phai sha ka"
Ia u ka lap ka artatien
Lehse ia u kam bud nadien

Ka jingtynjuh haba ka wan
Ñiar eh u briew un lah ban shan ,
U Orpheus ruh haduh tyngkong
Jingshai ka sngi u phai khongdong

Syndah jong u kane ka bud
Haduh hangne, ka bok ka kut ,
U mut ban bat sha ka u kner
Pynban u piam tang ia ka lyer

Ka Hok kumne i'u briew ka wad
Tang shikyntien ia ka un bat ,
Da kumwei te—wat la jan jop,
Dei hangta kein u kyllon khop

KA PERSEPHONE

Ka Persephone ka khun marwei
Ka 'thei bhabriew baieit ki blei,
Binong bishon tang liak ban i
Kin jngi sha khadar snem lynti

Ha pyntha jong ki them syntiew
Bunsien bad 'thei sotti ki briew,
Teng teng marwei ka iaid sakma
Sha madan bani ka Enna

Ki kjat basting ki kti basmat
Jingkmen ka paw ha ki irmat,
Ki blei ia ka ki peit lyngngoh
Ka kmie bunsien ia ka ka doh

U Hades syiem ka jingdum pat
U shaiñ syrwet, u bud ki khmat,
Ka Persophone ka 'thei samla
Kam tip ia ka ba don jingma

'Tiew Narcisuss ba iwbih thiang,
Hakhmat jong ka u pawkyndiang ,
Duriaw bad lum wat lyoh batap
Da jingiwbih jong u ki dap

Rymmuiñ ka wiat sha u ka peit
Ki kti ka kner ia u ban kheit
Dei nangne kein u syiem u Jom
Soit sha ñiamra ia ka u rong

Ka Persophone ka lynñiar kliang,
Ka kmie jong ka ka sngap kyndiang,
Ka kem ka ngiew shata ka her
Ia khun baieit ka don ka pher

Ka kmie jong ka kam bam kam dih,
Ia la ka khun ka iam sngewsih ,
Bad miet bad sngi ka iaid ruma
Mynsiem jong ka ka khih pisa

Khadduh ka wad ia u blei sngi
Ki kam u briew lut u iohi,
"Ka Persephone hapoh ñiamra
Bad u Hades ka don mynta"

Hangta ka sngi ka bam bynroh,
Bad miet bad sngi u spaiñ u lyoh,
Jingdum bangiew ka tap junom,
U syiem jong ka u dei u Jom

Ka kmie ka iam bad miet bad sngi,
Namar ka khun marwei bapli ,
Khadduh u paw u simpyllieng
Ka phngaiñ ka dur ka khlieh baphieng

Hadien ba paw u Simpyllieng
Ka khun jong ka kan wan sha iing ,
Ki blei ki phah da u Hermes
Ban shaw ia ka naduh Hades

U Jom rymmuiñ u wiat ia ka
Hynrei ka khmat kam i singewbha ,
Tang u Sohpong kan bam u ai
Shwa ba kan leit lynti bajngai

Ka kmie ia ka ka doh nyngkong
Hynrei kumne irtat ka ong
"Ko khun jong nga, ko khun kynrad
Hapoh Hades jingbam phi mad ?"

"Lada ei ei phi bam hangta
Ko khun shata phin phai kylla,
Lada ei ei phim shym la ktah
Hangne junom bad nga phin sah '

Ka Persephone hangta ka iam
Ha ri jingiap Sohpong ka bam,
Da kumwei shuh ym don ka lad,
Na la ka kmie ka dei ban khlad

U BNAI.

U bnai kum ka Syiem ha sahit basuda
Tang ki khlur ki barit hajan bad hi jngai,
Ki long kum syntiew ha ki kper ki jong ka,
Kumne marwei hi hapdeng ki, ka iaid kai

Khyndew ka sngapngor ia ki sur ba u rwai,
Ha pyntha ka mariang ka lyer ka beh jem,
U bnai u peit shaiñ ia pyrthei ka barngai
Ia ki at ki kyntong, ia ki lum bad ki them

U bnai u pasiaw ha ki dieng bad ki siej,
Ha ki thwei ki balang ki barit bad baiar,
Ia ki kshaid barymphum u shat da jingieit
Ia ki khlaw bad ki btap pyrthei salonsar.

Mynba ha ramew u briew um pat bun,
U jngoh u peit shaiñ h'u mawsiang ba suda,
U iohi kaei re babyrthub bad pyllun,
U jer de ia ka, u 'Nai khadsaw Synñia

U SAMLA SHANG PYRTHEI

I

Hyndai ka ong ka khanatang ,
Halor ki lum pyngngad
Kyrhai ki krih masi ki blang,
Ki mastieh bad ki shad

U trai jong ki dei u samla,
Ki kti ki kjat baksah,
Tang peit ia u, ka dngiem u khla,
Ki suh shapoh lawbah

Masi ki blang da ki kuri,
Ka lieh ka lum ka wah,
Lynter ki snem kumne ia ki
Marwei marwei u ñiah

Ka sngi ka lyer u slap u phria,
Ia ki baroh u shah,
U suk u kmen um ju salia
Ban ngam sha khlaw kynjah

Ynda la kdang ki masi, riang,
Ki dem h'u phlang bani ;
U rwai u siaw, u put shawiang,
U kmen bad ki jingri

Kumba ju long samla samhoi
Jingmut kylleng ki klang,
Kylleng pyrthei u kwah ban shang,
Ban jah na la ung jlang

"Ki lok ki jor ki shang pyrthei
Ma nga kumei kumne,
Lada nga shong kut tang ha dpei
Hadien ngan sa babe"

Marwei u shong tad u bynñiaw
Kumne tang marwei hi,
"Shirta mynsiem jong nga kan diaw
U teh u tdong masi'

Kumta u lum la ki jingri
Kine la lang kyrhai,
"Ia ki ngan die ban leit khaii
Marwei sha ri bajngai"

II

(Sha Ri Nongwei)

Shi byrnidong ki tyngka pliah
"Ngan leit khaïi kulai,
Suwan katta la thar u shiah
Mynta ngan suk kynjai"

Ban dait ka riam ban i shongkhia
U thied ka spong muka,
Arliang tyrpeng u wah ryndia
Kynjuiñ la wan dui bha

Wat la u mut ban kai pyrthei,
U dei u rang tipbriew,
Ban roi ka spah ioh shu sepei
Sa ioh kynshum ki briew

Ha ri bajngai u thied kulai
Ka dor ym nud iashang,
La katta ruh um pat leit phai
"Shem taiew ngan pyrshang"

III

(Ha Iing Sordar Metor)

U 'riew shad i na nongkyndong
Sien let u poi sha sor,
Ka stad shukor ka leit lap kdong
Ka dei ka kong metor

"Ka nang ki ktien ki kam khyllah,
Ia u kumne ka phiuh,
Da sur bajem "Waw ko kongbah
Phi leh kum bym ithuh"

“Ka ïing jong nga nangne kam jngai
Ale da leit shong thait,
Shiphang arphang shikyntien kwai
Balei phin shu iaid lait”

‘ Wat sngew ei ei wat leit sngewpher’ ,
Ia ka u jubab kloi,
“Nga dei ban leit sa hynñiew me,
Hangta nga dei ban poi”

“A dur lanot da kumta koiñ
Phim tieh sha ïing ban wan,
Namai nga duk mo phi ibeiñ
Wat la ngi dang [illegible] ”

“I pa jong phi bad pa jong nga
Ki dang iabuiñ najuh,
Kumta ngi long shipara kha
Balei kiin ju iathuh ?

U hati kblaw baeh ryndang
U dem ngun tang shu kjor,
U khadar bor u dap [illegible]
U hat ki ’tien shukor

Kum kulai ba la teh lakam
Ia ka u leit bud tam,
Tang poi ha ïing waw ki jingbam
Ka sei rukom rukom

“Iashem kumne teng teng te bah
Wat sngew ei ei ia nga,
Shikur ban iasyllok nga kwah,
Lehse kan kham synñia ’

Sharaid ka kieh ha syrkut ïing
Namar la kynjah jar,
"Ban mih shabar phi wat sngew tieng
Kane nangne ka dwar"

"Phi da donkam ei ei pyrta,
Ia phi kin peit ban biang ,
Shakri kyrteng kita kita
Ki don sha mon sha diang"

Ban dup thiah noh u leit mynshem
Ki jaiñ u loit shuwa,
Jem mum, liat kluk haduh shadem
Lynguh sa ka jingsma

Kumba la bthah, "kaw u pyrta
La liat ha ktieh shong um"
Ngut nget u i kum ki riewthma
Barah bad wait bad sum

IV

(Ha ka kti Nongtuh)

Jait ba dang don hi la u khaw
Wat la ka spah la dub,
La ki jingri liak u kynmaw
"Da kumno ngan ioh shuh"

Ruma rutit u her dobiap
Ha shyngkub jot u bsuh,
Lai ngut ki briew kumba leit ap
Wan poi da ki nongtuh

Uwei ia uwei ki kynnoh
"Kaei kata ba sma,
Me dei ma me," sa ban iashoh
Na kyndong, "dei ma nga "

Ki kylli te ka daw balei
U ruh u iathuh lut,
La katta ruh khlem sngew synei
"Bad ngi me dei ban bud"

Ioh kylla tuh ha ki u iam
U said da iap da im,
Ha snier ka shaku ki pynam
"I mynsiem 'me ngin shim"

Ban iaiaid lang yni sngew lah shah,
Ia u ki phah leit sum ,
Hynrei namar bym don ka wah
Ki pynhiar ha pui g um

Ka pung bajylliew shil'ngei ktang,
U tyllai te hajan,
Ia u shapoh ki pynhiar lang
"Sa ai dak ngin dup tan"

U senteri mar shu iohsngew
Thiaw thiaw u beh shata,
U lun l i maw u kynshu ksew
Ki lai ki krad ruma

U tyllai na um u kyntiew
Jingkhia kaba sngew pher,
U tan tyngeh mih da u briew
Wia sha la ii ig u hor

Ka apot ia u ka dang sah
Kaba nang kham kynsan,
Ki lai tang shiphang ba ki jah,
Ki la wan phai kylla

V

(Ha thliew jingtep)

"Ka briew ba riewspah tam ha shnong,
 Ia ka la lut u khaw,
La tep hynne bi harud 'nong
 Lem bad ka spah bakhraw."

Shimiet shimiet ki leit kyndang
 Kumba leit tih pai ksiar,
Kloi lan ki khyllie u mawkhang
 Namar lajan riew syiar

U briew bakhlain bym tip ka tieng
 Ha lum bapyngngad kdiar,
Hangne ka khlieh jong u ka phieng
 Ha thliew jingtep u hiar

Shane shatai u shu tare,
 "Peisa ym don khadei"
"Kloi lan ho lih wallam shane
 Hangto ioh me dep ei"

Kumta shi kumta ki iai ban
 U ruh um shym jubab
Ynda ki salia ban iai pan
 Hapoh ia u ki tap

Kum u 'naisiaw hapoh iarong
 Marwei u khih pisa,
Ha ri nongwei jingiap kan rong
 Khlem tip ki kur ki kha

Tang shiphang ba u nang pyrkhat,
Hum hum u sngew ki bniew
Ka dei ka kynhun kiwei pat,
Sak sak kita sha thliew

Khlem pynlat por ki i kyndang,
Namar la synñia khnai,
Nep lynep ki khyllie u mawkhan,
Bak de ki lun kham jngai

Ha lum jingtep ka khlieh ka phieng
Wat u runar ruser,
Ban tda ngen lei ki kjat sma tieng
Ka rngiew ruh ka lamher

Jar uba hiar, lang ki iakut,
Ia u kin ai arshah,
Uwei na ki tiaw u khein kut,
Dei uba kham thrang spah

Ka aiu re ka tham myrsiang
Na khohwah ka dait tden,
Rangbah rangsan u lynñiar khiang,
"La shrut u ksuid tymmen"

Na tmier jingtep ki tan ki ar,
Uthie ruh khlem aili,
Hangta lei lei u nang lynñiar,
"Hangne la kut ka sngi"

Kumba dkut kynsan u tyllai,
Artat la iathait ian,
Ki kylla lyndang baroh lai
Uwei i'u wei ki ban

U wei shawei ki krad ruma
Mynmiet kumba myusngi,
Ban iathud lok kim nud pyrta ,
Kin iashem pat lashai

Ia u ki jingeh ki la phrang
U ñiubkjat ruh khlem kbih ,
Ki tyngka pliah u lum u lang,
Na thliew joit u kynthih

Hangta marwei kumba phohsniew
U jngi ha jingpyrkhat,
"Ha sla rymew ym ju don biiew
Kum nga jingeh ban mad "

Sha ri bajngai kumne u klang
U mut ban leit khaii,
Jingeh ki sneng u la peiphang
Ban im bad ki jingri

Hynrei ka hok u sien syntiew
Katba jingim ka sah,
La dei ban ngam ha um ha thliew
Marwei u ieng rangbah

Mynta halor ki lum bajrong,
U ap la ki masi ,
U suk u kmen, u rwai ki ong
Nangta u put bisli

PART III

TRANSLATIONS

Lucy Gray

Nga bna bunsien ka Lucy Gray
  Bad shisien nga iohi,
Katba nga iaid ha khlaw kumne,
  Ka dang shong marwei hi

Khlem lok khlem jor kumne ka iin ,
  Ka shong ha khlam kynjah,
Ki briew hangne naduh hyndai
  Ban im kyrpang ki kwah !

Ka 'kei lympied phi lah ban i,
  H'u phlang ka king sngewbha ,
Hyniei ka khmat ieit ka Lucy
  Phin ym i shuh ia ka

"Mynta ka miet kan khie iaiong
  Khie leit shaw ia i mei,
Rah bad ka dongmusa ban theh
  Namar kan dum iongreiñ"

Ko pa, sha i ngan leit noh kloi ,
  Imat kan khie eriong
Ka por dang lah ar baje toi,
  U bnai un ym shai rong"

U kpa, kı thalab te nabar,
Kloı lan u lum ıa kı,
Katba kumne ıa kı u khar
Ka lynten, ka ha ktı

Ngıt lyngıt ka suıñ ka ıong ı ngıew
Ka tdem lyoh ka lynguh
Lucy sha them sha lum ka kıew,
Sha ııng kam wan phaı shuh

Kı kmıe kı kpa dohnud ka paıt
Sha lum kı leıt pyrta,
Kı wad kı khot ha ban da thaıt
Pynban kım lap ıa ka

Tang kynjat shaı na lum kı ıeng
Sha them sha khlaw thohdıen,
Nangta kı ı taı ka jıngkıeng,
Shıpda khnam na la ııng

Ia kı mynta la tap u lyoh,
"Ha bneng ngın ıashem pat"
Halor ka ıor ka kmıe ka jngoh
Ka ıohı kı dıenjat

Kı bud ter ter ha sharıng lum
Kı dıenjat bapaw dak,
Lyngba kı dıenkper balymbrum,
Sha dong kynroh de bak

Nangta kı bud sha madan phlang
Kı dıenjat khlem jah dıen,
Kumne ter shı ter kı bud lang,
Haduh ba poı jingkıeng

Haduh pdeng jingkieng siang lyntang
  Ki dienjat ki dang paw,
Kynsan ki jah, ki kmie bakthang ,
  Hangta ummat ki jaw !

Hynrei ki ong haduh mynta
  Ka bapli ka khynnah ,
Lucy ka im ka leh sngewbha
  Hapdeng ka khlaw kynjah.

Ka iaid ha lum ha phlang bani,
  Ka im kumne lynter ,
Haba ka rwai tang marwei
  Ka sawa ha ka lyer

TIEW DAPHODIL.

Nga shang sakma ki lum ki them
Kum lyoh baper barong ka tdem,
Kyndit nga i ba shu stem kmir,
Shi-kynhun bah ki daphodil,
Sawdong ka thwei ba kun ki dieng,
Ki shad kaweh iwbih suhsieng

Kum khlur ha lynti bneng bapih
Khrip khrip ha sahit bneng ki khih,
Ka lyngwur syntiew kum kyrwoh
Sawdong ki rmiang pung ki iasoh ,
Shipda ka khmat hajar nga i
Syntiew bashad kum ki puri

Ki lyngwir um ba beh ka lyer
Kim lah tynneng syntiew baker
U Myllung hashen u iapthai !
Katba ia ki u nang khmih kai !
Ia khmat ki ring nga peitshaiñ shlip
Jingieit ki tuh pynban ngam tip

Bunsien haba tang marwei hi
Sha rngai jingpyrkhat soit ka jngi,
Ha nga marwei sa shisien pat
Nga i ki daphodil ki shad ,
Dohnud bathait sha ki ka phai
Nga klet baroh ki jingkhuslai.

U RANG KYNRUD KEW.

U rang khiahkrat ba khynrut kew
  Harud jong ka wah Dee,
U trei iarwai baroh shisngi,
  Mariang sawdong ka shai ,
Ki sur bathiang na u ki her,
  Bad ngin iaisngap ia ki ,
"Iano iano ruh ngam bishni,
  Bad kiwei ia nga kumjuh hi

U syiem tymmen ba iaid nangta,
  U ong, "me la bakla ,
Lada nga lah ban kmen kum me,
  Bad me jingim ngan iabujli ,
Naei jingrwai sha ki kyrsoi,
  Baper ha lum bad ki hali,
Ma nga u syiem dohnud ka khia,
  Harud jong ka wah Dee

Tupia babthuh u loit u wiat,
  "Nga trei nga kamai hok ,
Ka meirisan ki lok ki jor,
  Ki khun nga ieit syrtok ;
Ngam shym kitram hano hano,
  Ka wah Dee nga sngewnguh ,
Ia kor tylliat ka pyntyllun,
U baisiew te ngam 'duh

U syiem tymmen u pyrta biang,
"Nang roi nang par ma phi ,
Hynrei kynmaw wat ju ong shuh,
Bym don uba bishni ,
Tupia bad pansngiat iaryngkat,
Ka kor kum hima long !
Kynmaw ba dei kum ia me kein,
Ka Ri ka sngew sarong "

KA THARIA WAH DEE

Ko Mari, khie leit ting ia ki jingii,
Leit ñiah ia ki sha iing
Leit ñiah ia ki sha iing,
Na shiliang ka wah Dee ,
Ka Lyer sepngi ka kawut ka pyrsad,
Ka leit tang mai wei hi

Ki dew sepngi ki phaloh ha u shyiap,
Phew phew halor u shyiap,
Lun ly lun halor u shyiap,
Kitai shaduh sha jingai
Ki lyoh khyndew ki tap tc syniña thlip,
Sha ïing shuh kam wan phai

Ha khmih hangtai kaei sha phai rymphai
Kum 'ñiuh siap basaw briang
Jong ka samla u phriang,
U ngat ha jar phi i
Ka snep ka 'khasaw toi kam ju phyrnai,
Ha kyndong bym dei sngi

Ki ring nangta na thnam bapjah
Ka thnam ba i shyrkhei,
Ka thnam ba khlem isynei,
Harud ki tep ia ka bapli ·
Hynrei ki maji ki iohsngew man bakynjah
Ka khot ia ki jingri

KI DAPHODIL.

Tiew daphodil ngi pangnud sat
Ban i ba phi shu tlor ,
Haba ka sngi ka dang shu ieng,
Em dang shu ieng shipor
Ap ap
Ynda haba ka sngi
Kan sep,
Janmiet ngi da kyrpad
Bad kumne katba ngi phah ap
Bad phi ngin leit ryngkat

Ngi ruh tang shibit por kum phi
Ngi sah tang shiphang sngi ,
Ngi heh ngi san ban dup kut noh,
Kum kiwei ba ngi i
Ngi iap
Tang kum jingim jong phi
Ba tlor,
Bad kum lap praw shiphang,
Bad kum ki mawlynnai ka step
Ki umjer ki balang.

KABA TEP IA U SIR JOHN MOORE HA CORUNNA

Khlem ka ksing ka dhah khlem jingrwai sngewsih
Ngi shu tep ia ka met da ka jingkyrkieh ,
Jingsawa 'loi siatnam jik jak khlem mih
Haba i'u nongialam ngi tep buhrieh

Por shiteng synñia mariang ka thiah baroh,
U stong ngi tih da khmut suloi,
Tang jingshai khen u bnai bakah u lyoh
Ka sharak ngi pynrit ngoi ngoi

Ym don synduk baa thep ia ka met,
Khlem jaiñsop, em wat tang i sala ,
Hynrei kum u shipai ba shu dem jahthait,
Kumba u phong ha ka madan thma

Khyndiat kyntien ki jingduwai ngi ngub,
Ngim shym kren 'tien pangnud ne iam ,
Ngi shu peit sblip ha ka khmat u biiew ba la duh,
Ngi shaiong ngaiñ ba lashai ngim don nongialam

Ngi pyrkhat katba ngi tep sbok ia u
Bad ngi buh hangta marwei hi ,
Lashai u nongshun bad u mynder kin wan iuh,
Ngi pat jngai ha duriaw bad ki maji

Kin kren tad dor ia ka mynsiem b'la thiah,
Ha ka dpei sha 'dewmet b'la phai,—
To ia kata tang lada kim pynkynriah
Na ka jingtep ha kaba u thiah lyngngai

Shiteng dangsah ba yn pyndep
Ka tied ka baje ba dei ban phet,
Bad ngi sngew jingbthei da ki shkor banep
Nongshun ki siat ki lum kum ban lwet

Kuiñ ngi pynhiar, dohnud ka sngewkhia,
Kat une u riewthma ba jingiap ka thom ,
Ym lap por ban ruid dak, wat mawrit mawria—
Ngi ieh ia u marwei ha ka burom

U OZYMANDIAS

Khuk nga iashem nongleit jingleit na ri bajngai
U iathuh tang ar tylli ki kjat maw
Ha khlaw batmang syndah lyngkhot lyngkhai,
Ka khmut ka khmat shiteng u tep u shyiap
Kiba pyni u briew ba sngew kyreit
U nongmutdur ruh ba don sap pakai
Ban shu pynpaw kumne ruh ban thadrong,
Ban ioh rkhie beiñ nongsynshar ba pynbtai ,
Bad ha u maw kynthei kine ki ktien ki paw
"Nga dei u Ozymandias syiem ki syiem .
Ha khmih ka bor ko Bneng bad ko khyndew !"
Ym don ei ei, ei shuh Sawdong ba thiah
Ka dur ramhah b'la phret b'la i lehraiñ,
Tang ka ri shyiap baiar bad ba kynjah

